

Karel Schelle

Początek stosunków czechosłowacko-polskich według czeskiej historiografii

Keywords: Silesia, Cieszyn

Summary

The paper presents the conclusions of Czech historiography about the beginnings of Czechoslovak-Polish relations in 1918. Czechoslovakia was becoming a new state at that time and its territories had earlier formed a part of the Austro-Hungarian monarchy. In October 1918 the process of creating local organs of a new state began. It also took place in Silesia, where Polish and Czech communities were living together. The Polish community also created its local organs. There were even some contacts established between Polish and Czech local institutions and a provisional territorial agreement was signed. It was not approved by the Prague government, which in November and December 1918 was not able to decide about the future of Silesia. These decisions were taken later.

Kulminacja walki o niepodległość państwową. 28 października 1918 r.

W 1918 r. w monarchii habsburskiej rozwijał się ruch antywojenny. Wydarzenia prowadziły do końcowego rozstrzygnięcia. Sprzeczności poglądów politycznych pojawiły się też w najwyższych kręgach wiedeńskich, czego następstwem był upadek rządu Seidlera i mianowanie nowego rządu w czele z Maxem Hussarkem. Jednocześnie trwała rywalizacja partii politycznych o kierowniczą pozycję w czeskim ruchu oporu i w ruchu narodowo-wyzwoleńczym. Pomiędzy przedstawicielami partii politycznych trwały długie negocjacje, w których główną rolę odgrywał agrariusz Antonín Švehla. Negocjacje doprowadziły 13 lipca 1918 r. do reorganizacji Czechosłowackiego Komitetu Narodowego (*Československý národní výbor*). Poszczególne partie polityczne w tym centralnym organie ruchu oporu były reprezentowane według wyników wyborów do austriackiej

Rady Państwa z 1911 r. Oprócz tego przewidywano kooptację doń niektórych znanych osobistości. Czechosłowacki Komitet Narodowy był w istocie nielegalnym organem, tolerowanym przez władze austriackie tylko pod naporem sytuacji rewolucyjnej, do której powstrzymania nie miały władze wystarczających sił. Składał się tylko z przedstawicieli ziem czeskich, Słowacy nie mieli w nim przedstawiciela. Wzorem praskiego Komitetu Narodowego w niektórych powiatach i miastach zaczęły powstawać też powiatowe i miejskie komitety narodowe, które zaczęły stopniowo przejmować faktyczną władzę, marginalizując znacznie urzędów austriackich.

Równocześnie narastał żywiołowy ludowy ruch antywojenny i antyhabsburski. W armii szerzyły się bunty wojenne, z których najbardziej znany był bunt 7. pułku strzeleckiego w Rumburku oraz słowackich i czeskich żołnierzy w serbskim mieście Kragujevci.

6 września 1918 r. na spotkaniu prezydium partii socjaldemokratycznej i partii socjalistycznej została założona Rada Socjalistyczna, którą oficjalnie uważano za organ Czechosłowackiego Komitetu Narodowego. W ciągu września i października wydarzenia potoczyły się szybko.

14 października 1918 r. odbył się strajk generalny, który miał być pierwotnie jedynie działaniem ostrzegawczym i protestacyjnym przeciw gospodarstwu rabunkowemu dokonywanemu przez władze wiedeńskie w krajach czeskich. 17 października Tomáš Garrigue Masaryk doręczył prezydentowi Thomasowi W. Wilsonowi tzw. Deklarację Waszyngtońską, zawierającą uroczyste ogłoszenie czechosłowackiej niepodległości. Na jej podstawie prezydent amerykański formułował następnie swoją odpowiedź Państwu Centralnym na ich propozycję pokojową. W odpowiedzi z 18 października T. W. Wilson powiadomił rząd austriacki, że musi on negocjować bezpośrednio z rządem czechosłowackim w Paryżu. Na tej podstawie cesarz Karol I wezwał Komitet Narodowy w Pradze, który 19 października wyraził solidarność z działaniem zagranicznym prowadzonym przez Masaryka i jego żądaniem połączenia czeskich krajów ze Słowacją, aby wysłał swoich przedstawicieli do Genewy na spotkanie z przedstawicielami zagranicznej reprezentacji czechosłowackiej. 24 października 1918 r. Edvard Beneš oznajmił rządowi Ententy, że założył pierwszy rząd państwa czechosłowackiego, który tworzyli T. G. Masaryk, E. Beneš i Milan Rastislav Štefánik. 27 października został w Wiedniu mianowany rząd austriacki na czele z liberałem Heinrichem Lammaschem. Jego głównym zadaniem było przekazanie władzy powstającym rządowi narodowemu w poszczególnych krajach monarchii. Decydującym dniem dla dalszego losu narodu czeskiego i słowackiego był 28 października 1918 r., kiedy w Pradze Komitet Narodowy ogłosił powstanie niepodległego państwa czechosłowackiego. Walka narodowyzwoleńcza dobiegała końca, a Austro-Węgry zaczęły znikać z mapy Europy.

Tylko dla zupełności spojrzenia prawnego na powstanie państwa czechosłowackiego trzeba wspomnieć, że w literaturze fachowej znajdziemy szereg opinii, często przeciwstawnych, dotyczących ustalenia dokładnej daty powstania niepodległej Czechosłowacji. Pomimo że dyskusja ta już jest zakończona, trzeba ją odnotować i przypomnieć. Oprócz niewątpliwej daty 28 października 1918 r., którą jednoznacznie zaakceptował też T. G. Masaryk¹, na przykład F. Weyr zajmował się aspektem międzynarodowym powstania Czechosłowacji. Formułował pytanie czy powstanie państwa nie było dopiero konsekwencją jego uznania przez inne państwa, a jeśli tak, to uznanie, przez które państwo miało znaczenie konstytucyjne². Do tego nawiązywały także poglądy, iż za datę powstania państwa czechosłowackiego należy uznawać dzień wejścia w życie traktatów pokojowych. Według innych autorów konstytucyjny skutek miało uznanie przez aliantów Czechosłowackiej Rady Narodowej w Paryżu za oficjalne przedstawicielstwo przyszłej Czechosłowacji³. Karel Kramář za datę prawnego powstania państwa uważał z kolei 14 listopada 1918 r., kiedy on sam jako premier ogłosił w Zgromadzeniu Narodowym detronizację Habsburgów⁴.

Utworzenie Czechosłowacji było logicznym spełnieniem rewolucyjnej walki narodowyzwoleńczej naszego ludu oraz aktywności środowisk niepodległościowych za granicą. Było prawidłowym spełnieniem długotrwałych uprawnionych pragnień ludu do wolności narodowej i samodzielności po obaleniu panowania Habsburgów⁵.

1 T. G. Masaryk, *Světová revoluce*, Praha 1938, s. 61–67. Napisał: „Za datą 28 października 1918 r. przemawia przewrót, który nastąpił wówczas w Pradze i w całym kraju; cały naród widział w przewrocie początek samodzielnego państwa, oderwanego od Austro-Węgier od Habsburgów. I wreszcie za 28 października przemawia powód formalny, iż naród zgłosił publicznie żądanie samostanowienia na swoim terenie: czynnik ten niektórzy znawcy prawa państwowego uważają za konieczny warunek powstania tworzącego się państwa”. Z tą opinią zgodzili się: B. Tomsa, *Právo mezinárodní I*, Bratislava 1930, s. 149; Kučera, *Nový stát z hlediska práva mezinárodního*, „Časopis pro právní a státní vědu” VII, 1924, s. 201; L. Rašín, *Vznik a uznání Československého státu*, Praha 1926 i Š. Osuský, *Dictionaire diplomatique*, I, s. 938.

2 F. Weyr, *Československé právo ústavní*, Praha 1937, s. 81–82.

3 Patrz np. A. Hobza, *La République Tchécoslovaque et le droit international*, „Revue général de droit international”, XXIX, po czesku publikowane, [w:] „Zahraniční politice”, II, 1923 (powstanie niepodległego państwa kojarzy z uznaniem Rady Narodowej przez rząd francuski, a więc z dniem 28.06.1918 r.); Seton Watson na odwrót przypisuje skutek konstytucyjny uznaniu brytyjskiemu (9.08), amerykańskiemu (3.09) i francuskiemu (15.10).

4 K. Kramář, *Na obranu slovanské politiky*, Praha 1926, s. 93 i nast.

5 O. Urban, *Česká společnost 1848–1918*, wyd. Svoboda, Praha 1982, s. 633. O ogłoszeniu czechosłowackiej niepodległości oraz o krajowej i zagranicznej działalności niepodległościowej, opisaney w tym artykule tylko bardzo ogólnie, istnieje dziś duża literatura o różnym charakterze i różnej wartości. Z najnowszych chcemy zwrócić uwagę na publikację zbiorową: *Vznik Československa 1918*, Praha 1994.

Odbicie powstania państwa czechosłowackiego na Śląsku

Na Śląsku powstał ziemski krajowy Komitet Narodowy dla Śląska (*Zemský národní výbor pro Slezsko*). Ten organ miał znaczenie przede wszystkim w związku z oceną rozwiązania tzw. problemu cieszyńskiego, który wywarł dobitny wpływ na stosunki Czechosłowacji i Polski przede wszystkim w latach 1918–1920, jednak rzutował na nie przez cały okres międzywojenny.

19 października 1918 r. przedstawiciele miejscowych partii politycznych powołali w Cieszynie Ziemską Radę Narodową Księstwa Cieszyńskiego jako najwyższy organ społeczeństwa polskiego na Śląsku⁶. Na początku Rada nie ujawniła, że jej zamiarem jest przyłączenie terytorium cieszyńskiego do Polski, choć postulat ten był zgłaszany w różnych środowiskach społecznych. Dopiero 29 października 1918 r. rozpowszechniła oświadczenie, że przejęła zarząd nad terytorium i równocześnie oznajmiła o włączeniu go do Polski. Tego samego dnia został w Opawie utworzony Komitet Narodowy dla Śląska⁷, jego przedstawiciele obsadzili najważniejsze urzędy opawskie: rząd krajowy, starostwo powiatowe, dowództwo wojskowe, magistrat, pocztę i dworzec kolejowy, gdzie wszędzie oznajmili o utworzeniu tego organu dla Śląska, jako jedynej uprawnionej instytucji do przejęcia wszelkiej władzy. Dalej ogłosili, że bez wiedzy Komitetu Narodowego urzędy nie mają podejmować żadnych decyzji. Równocześnie wzywali do zakładania komitetów narodowych we wszystkich powiatach i gminach. Miały one być zakładane zwłaszcza w „zagrożonych miejscach”. W trakcie negocjacji w sprawie założenia przedstawicielstwa śląskiego pojawiło się pytanie, czy nowo utworzony Komitet Narodowy może negocjować w imieniu całego Śląska, włącznie z obszarem Cieszyna, ponieważ do świadomości ludności dotarło wcześniej oświadczenie polskiej Rady Narodowej, wysłane 29 października 1918 r. do starosty, że obejmuje ona zarząd nad obszarem Cieszyna, oprócz powiatu frydeckiego. W końcu zostało uzgodnione, że zostanie utworzony komitet powiatowy, który będzie negocjować z urzędami niemieckimi w imieniu przyszłego krajowego komitetu narodowego⁸.

6 Co do jej powstania patrz z polskiej literatury np. B. Cybulski, *Rada Narodowa Księstwa Cieszyńskiego (1918–1920)*, Opole 1980 (tutaj podana dalsza literatura polska).

7 Podaje się różne daty jego założenia: zob. J. Valenta, *Tak zvaný Sudetenland a počátky iredentistické politiky německé buržoazie ve Slezsku a na Ostravsku*, [w:] *Sudetští Němci a Mnichov*, red. A. Grobelný, Ostrava 1964, s. 22 – podaje datę 29 października 1918 r.; tak samo np. M. Kocich, *Ostravská průmyslová oblast a správní vývoj ve Slezsku 1918–1928*, „Slezský sborník”, 64, 1966, s. 435; V. Peša, *Národní výbory v českých zemích roku 1918*, Praha 1962, s. 32 – podaje datę 30 października 1918 r.; por. z tym protokół ze spotkania założycielskiego tego organu: I. Stratil, *Opavsko a vznik ČSR*, Opava 1968, s. 12.

8 V. Peša, *Národní výbory v roce 1918 na Moravě a ve Slezsku*, „Gazeta Matice moravská”, LXXVII, 1958, s. 265; M. Kocich, op. cit., s. 435.

31 października 1918 r. został założony Ziemski (Krajowy) Komitet Narodowy dla Śląska z siedzibą w Ostrawie, składający się z przedstawicieli siedmiu partii politycznych, jako najwyższy organ narodu czeskiego i podporządkowany praskiemu Komitetowi Narodowemu⁹. 1 listopada 1918 r. zostało w Opawie w prasie opublikowane zawiadomienie o utworzeniu państwa czechosłowackiego¹⁰.

O założeniu Ziemskiego Komitetu Narodowego dla Śląska zawiadomiono Brno i Pragę. Odpowiedź, którą ten organ telefonicznie otrzymał, nie była korzystna dla jego dalszej działalności. Wyraźnie bowiem podkreślono, że nie można uznawać istnienia komitetu narodowego dla całego Śląska, należy natomiast uznawać poszczególne powiatowe komitety narodowe. Natychmiastowa reakcja na to negatywne stanowisko została uchwalona na konferencji 6 listopada 1918 r. w Ostrawie, gdzie zdecydowano o tym, że Komitet ponownie zwróci się do Komitetu Narodowego w Pradze, aby uznał Ziemski Komitet Narodowy dla Śląska „jako reprezentanta czeskiego Śląska”, i to do czasu, kiedy w Pradze zostanie utworzony stały rząd dla całego państwa czechosłowackiego¹¹.

W tym czasie w Opawie funkcjonował tymczasowy zarząd austriacki i cały aparat rządu krajowego. Ziemski prezydent, baron A. Widmann, odrzucił żądanie cieszyńskiej Rady Narodowej, żeby jej oddano zarząd nad całym wschodnim Śląskiem i podjął nawet próbę biurokratycznego rozwiązania sytuacji poprzez utworzenie wspólnego niemiecko-czesko-polskiego zarządu całego Śląska, który w pełnym zakresie zachowałby *status quo* przed powstaniem państwa czechosłowackiego do czasu ostatecznej decyzji konferencji pokojowej¹². Jego koncepcja pozostała jednak tylko na papierze, ponieważ ze względu na problemy polityczne i narodościowe na Śląsku nie można było jej zrelizować.

9 W Ziemskim Komitecie Narodowym dla Śląska byli reprezentowani: czechosłowacka partia socjaldemokratyczna (autonomiści) – 11 członków, agrariusze – 6 członków, demokraci – 5 członków, ludowcy – 4 członków, część socjaldemokratów (centraliści) – 3 członków, część socjalistów – 2 członków, partia narodowa (tzw. staroczesi) – 1 członek. Przewodniczącym został adwokat Z. Witt, członek czechosłowackiej socjaldemokracji. Wiceprzewodniczącymi byli dwaj: po jednym z partii agrarnej i demokratów. Pozostałe strony miały po jednym przedstawicielu w siedmioosobowym prezydium (SOAB, B 33, kurt. 1 sign. 259s, 604s.; V. Peša, *Národní výbory v roce 1918...*, s. 265; „Národní listy” z 31 października 1918 r.). Dalej por. *Protokol o schůzi Národního výboru z 1. listopadu 1918*, [w:] *Boj o směr vývoje československého státu 1*, dok. nr 104. Dnia 5 listopada 1918 r. w dziennej prasie publikowano pierwsze wskazówki Ziemskiego Komitetu Narodowego dla Śląska o organizacji życia publicznego na Śląsku. Znajdowało się w nich wezwanie „żeby we wszystkich powiatach założone zostały komitety narodowe”, Venkov z 5. listopada 1918, przyp. *Boj o směr...*, dok. č. 105.

10 „Naše Slezsko”, roč. IX, č. 83, z 1 listopada 1918 r.

11 V. Peša, *Národní výbory v českých zemích...*, s. 40.

12 J. Valenta, *Plány německé burioazie na neutralizaci Ostravska a Těšínska v letech 1918–1920*, „Slezský sborník” 1950, 58, s. 294; idem, *Tak zvaný Sudetenland...*, s. 23.

Kwestia cieszyńska pozostała istotnym problemem, który trzeba było jak najprędzej rozwiązać¹³. Ziemski Komitet Narodowy dla Śląska oraz Rada Narodowa w Cieszynie wprawdzie rościły sobie prawo do rządzenia całym obszarem Cieszyna, ale faktycznie rządziły tylko na ograniczonym terenie, zwłaszcza ze względu na brak aparatu przymusu. W tym momencie jednak lepszą pozycję miała Rada Narodowa. Te okoliczności i w końcu lęk przed wzrostem fali rewolucyjnej doprowadziły polskich i czeskich przedstawicieli do negocjacji, które odbyły się w dniach 2 i 5 listopada 1918 r. w Orłowej, a ich wynikiem było znane porozumienie o rozdzieleniu zarządu nad spornym terenem. Zadecydowano, że powiat Frydek podlegać będzie władzy Ziemskiego Komitetu Narodowego dla Śląska, natomiast powiaty Bielsko i Cieszyn polskiej Radzie Narodowej. Z kolei w powiecie frysztackim gminy z czeskim zarządem będą uznawać zwierzchnictwo prawne Ziemskiego Komitetu Narodowego dla Śląska, zaś gminy z polskim i niemieckim zarządem miały uznawać polską Radę Narodową. Na podstawie tego porozumienia miała powstać linia demarkacyjna. Zakres terytorialny właściwości władz policyjnych, obwodowego urzędu górniczego, ziemskiego urzędu gospodarczego oraz inspektoratu węglowego miał pozostać bez zmian i być wspólny dla obu organów narodowych. Nadzór nad drogą koszycko-bogumińską miała wykonywać polska Rada Narodowa za pośrednictwem specjalnej rady nadzorczej, do której miał Ziemski Komitet Narodowy dla Śląska wysyłać swoich przedstawicieli¹⁴. Równocześnie rozwiązywano kwestie zaopatrzenia, transportu, wydobywania węgla, sprawy socjalne i dotyczące płac oraz szereg innych ważnych kwestii¹⁵. Umowa opierała się tylko na kryterium etnograficznym, co miało istotny wpływ na jej treść.

Rząd polski, pomimo że jego maksymalistyczne wymagania nie zostały spełnione, zaakceptował ją. Reakcja praskiego Komitetu Narodowego była jednak zupełnie odwrotna. Jego stanowisko wyraził Karel Engliš na spotkaniu plenarnym 5 listopada 1918 r., kiedy powiedział, że „pomiędzy Czechami i Polakami na Śląsku zostało zawarte porozumienie, jego treści nie będzie przekazywać, ponieważ nie może przyjąć go do wiadomości. Uważamy, że doszło do porozumie-

13 Kwestia cieszyńska miała swoje głębokie korzenie już w okresie pierwszej wojny światowej, kiedy odbywały się negocjacje o przyszłym uporządkowaniu stosunków powojennych pomiędzy przedstawicielami czeskiej i polskiej reprezentacji. Pomimo że od początku istniejąca sprzeczność poglądów co do sposobu jej rozwiązania nie była tragiczna, w momencie rozkładu Austro-Węgier konflikt eskalował do tego stopnia, że stał się jednym z głównych problemów naszej polityki zagranicznej. T. G. Masaryk, *Světová revoluce*, Praha 1925, s. 137; E. Beneš, *Světová válka a naše revoluce*, Praha 1927–1928; F. Šlachta, *Těšínsko, jeho první a druhé dělení*, Karviná 1946, s. 39; A. Szklarska-Lohmanová, *Polsko-czechosłowackie stosunki dyplomatyczne w latach 1918–1925*, Wrocław – Warszawa – Kraków 1967, s. 15.

14 *Boj o směr...*, dok. č. 3; Národní archiv, fond MV 1918–1924, kart. 145, sign. 3/130/3; F. Pelc, *O Těšínsku, vzpomínky a úvahy*, Slezská Ostrava 1928, s. 186–189.

15 Na przykład do organizacji zaopatrzenia została założona dyrekcja aprowizacji (Direktorium), w której Czesi i Polacy mieli po siedmiu przedstawicieli, a Niemcy pięciu.

nia, nie chcemy niczego przesądzać i na razie jesteśmy zadowoleni, że dobrze działa...”. 9 listopada 1918 r. również podczas spotkania Komitetu Narodowego A. Švehla wprost powiedział, że porozumienie pomiędzy Ziemskim Komitetem Narodowym dla Śląska i Radą Narodową „nie zostało przez nas zaakceptowane”¹⁶. W podobnym duchu pisały też „Národní listy”¹⁷. Na notę protestacyjną praskiego Komitetu Narodowego wysłaną do Warszawy jednak nie przychodziła odpowiedź. Przeciwnie, ogłoszenie mobilizacji oraz następnie rozpisanie wyborów przez polskie organy centralne sygnalizowały, że polska strona uznaje za staną sytuację mniej więcej jako stan ostateczny¹⁸. Przedstawiciele Ziemskiego Komitetu Narodowego dla Śląska byli rozczarowani tym komplikującym się obrotem spraw. Pomimo że uświadamiali sobie, że przy zawieraniu porozumienia nie dotrzymali wytycznych praskiego Komitetu Narodowego z 3 listopada 1918 r., które udzielały im zgody do pertraktacji „o wspólnym zarządzie politycznym, obronnym, zaopatrzeniowym i transportowym nad całym księstwem...”¹⁹, stanowczo zaprotestowali przeciw stanowisku praskiego organu centralnego. W telegramie wysłanym do Pragi kategorycznie żądali odpowiedzi na pytanie „czy jesteśmy uprawnieni do zawierania podobnych umów zapewniających tylko bezpieczeństwo i wyżywienie w obecnych czasach. Jeżeli nie jesteśmy do tego uprawnieni, odrzucamy ogólną odpowiedzialność za przebieg wydarzeń...”²⁰.

Rada Narodowa czyniła od początku wszelkie starania w celu podporządkowania sobie wszystkich urzędów i zyskania decydującego wpływu. W związku z tym wezwała prezydenta rządu śląskiego w Opawie, żeby wszystkim starostwom powiatowym na obszarze Cieszyna zlecił podporządkowanie się Radzie Narodowej w Cieszynie jako niepodległej władzy w kraju. Jeszcze 29 października podjęto próbę uzyskania od czeskiego urzędnika starostwa frysztackiego przyrzeczenia wierności Radzie Narodowej. Ziemski prezydent jednak odrzucił opinię, jakoby władza państwowa przeszła w ręce tego organu i nie podjął żadnych zarządzeń określonych w telegramie, które miałyby zaskoczyć czeskie organy i uniemożliwić im oficjalne przejęcie władzy w kraju. Odpowiedzią na to wezwanie telegraficzne było oświadczenie Ziemskiego Komitetu Narodowego dla Śląska, że „na podstawie ustawy z dnia 28 października 1918 Komitet Narodowy rządu czechosłowackiego objął władzę we wszystkich krajach czeskich, a więc również na Śląsku” i że „o losie obszaru Cieszyna będzie decydować Praga i Warszawa, a nie Cieszyn”²¹.

16 Cyt. wg M. Kocích, op. cit., s. 442.

17 „Národní listy” z 12 listopada 1918 r.

18 J. Valenta, *Česko-polské vztahy v letech 1918–1920...*, s. 62 i nast.

19 Cyt. wg M. Kocích, op. cit., s. 442.

20 Ibidem, s. 442.

21 J. Valenta, *Česko-polské vztahy v letech 1918–1920...*, s. 26; „Moravskoslezský deník” z 30. října 1918.

Przed wszystkim w dziedzinie zarządu publicznego pomiędzy Ziemskim Komitetem Narodowym dla Śląska a Radą Narodową dochodziło do coraz poważniejszych nieporozumień. Spory dotyczyły zwłaszcza przejmowania urzędów w celu organizacji administracji nowo powstałych państw. Jeżeli chodzi o polityczny zarząd powiatów i urzędów sądowych, była to kwestia wyłącznie siłowo-polityczna. Obie strony natychmiast po powstaniu ogłosiły, iż dalej pozostają w mocy wszystkie dotychczasowe ustawy krajowe i państwowe. Rada Narodowa ogłosiła, że na razie nie zmienia się nic nawet w dotychczasowej organizacji wymiaru sprawiedliwości. Ograniczyła się tylko do wysłania 8 listopada 1918 r. do morawskiego Komitetu Narodowego w Brnie żądania, aby w ciągu dwóch dni unieważnił wezwanie wyższego sądu krajowego w Brnie do sądów na Śląsku o konieczności urzędowania w języku czeskim²². Równocześnie uzgodniono, żeby niektóre dotąd wspólne urzędy państwowe nie składały przysięgi wierności Komitetowi Narodowemu, ale żeby zachowały neutralność²³.

Pozycja i działanie Ziemskiego Komitetu Narodowego dla Śląska było również wielokrotnie przedmiotem uwagi morawskiego Komitetu Narodowego w Brnie, w wyniku czego powstało żądanie adresowane do praskiego Komitetu Narodowego z 12 listopada 1918 r. w przedmiocie dokładnego określenia kompetencji tego organu śląskiego²⁴.

Równoległe z tymi wydarzeniami powstały na Śląsku i w obszarze Ostrawy powiatowe i miejscowe komitety narodowe. Co więcej, sytuację na Śląsku komplikowało utworzenie rządu niemieckiego prowincji Sudetenland, która rościła sobie prawo do zarządu nad całym północnozachodnim Śląskiem, północnymi Morawami i częścią wschodnich Czech. Z tego powodu jest całkiem zrozumiałe bezradne westchnienie przedstawicieli Ziemskiego Komitetu Narodowego dla Śląska w liście do przewodniczącego biura morawsko-śląskiego Komitetu Narodowego w Pradze K. Engliša, że „sytuacja Ziemskiego Komitetu Narodowego dla Śląska jest w dzisiejszych czasach, kiedy po jednej stronie ogłoszony został w Cieszynie rząd polski i w Opawie rząd niemiecki, w najwyższym stopniu kłopotliwa”. W związku z tym żądali od niego, aby przekazał „temat, ewentualnie opinię z prywatnego źródła bliskiego rządowi centralnemu, który ułatwiłby mu trudną sytuację i dał mu bardziej kategoryczną wytyczną dla dalszego procesu”²⁵.

22 Národní archiv (NA), B 33, karton 2, sygn. 1469s.

23 *Protokol o schůzi Národního výboru v Brně konané dne 11. listopadu 1918*, s. 3 (NA, B 33, karton 2).

24 *Protokol z plenární schůze Národního výboru v Brně konané dne 12. listopadu 1918* (NA, B 33, karton 1).

25 Cyt. wg V. Peša, *Národní výbory v českých zemích...*, s. 41.

Rozwiązanie problemu cieszyńskiego było jednak dopiero na samym początku. Trzeba było podjąć jeszcze wiele starań i usunąć mnóstwo przeszkód, nim udało się stosunki polityczne i narodowościowe na Śląsku przynajmniej częściowo uregulować.